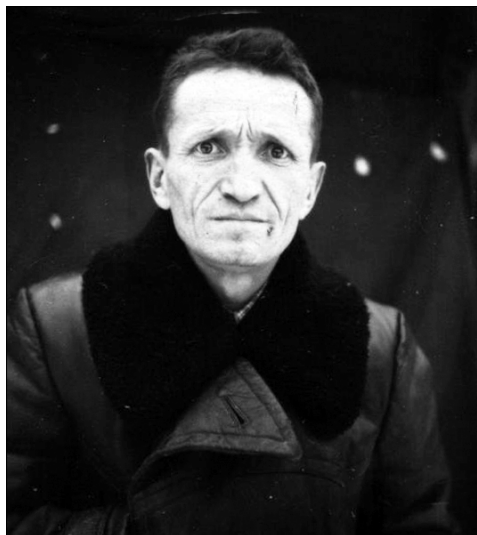

НИКАМА ТА МАНМАН, НИМЁН ТЕ МАНЎСМАН

Хастар салтак

Трофим Ермаков лейтенант – иртнә вәрсәра хәюләхпа паттәрләх катар-тса Таван сәршыван Аслә вәрсин 2 степень орденне тивёснә хастар салтак.

Т. Ермаков 1912 сұлхи мартән 18-мёшәнче Мән Сәнтәр ял тәрәхне кәрекен Токшик яләнче сұралнә. 8 класлә пәлөве Мән Сәнтәр шкуләнче илнә. Анчах та пурнәс йывәррине шута илсе аңа сийәнчә малалла вөрәнме кайма май килмен. 1934 сұлта вәл «Кожевник» артельте ёслеме пусланә, сапах та малашнехи пурнәс валли пәлөвә сителёксәррине туйнә. Аслә ёстешёсемпе канашланә хысқан вәл Улатәр хулине сұл тытнә, килйыш та унән шухәшне татман. Трофим кооператив институтчә сүмәнчи курсра икә сұл пәлөве үстернә. Унта вәл лайәххисен

йышәнче пулнә.

Алла диплом илнә сәмрәк специалист таван тәрәхә таврәннә. Ёс ыранә шыраса хәшкәлман вәл. Аңа түрех ёс ыранә сәннә. Вәл Сәнтәр районәнчи ашпаш йышәнәвән пункчән управляющий-әнче тимлеме пусланә, каярах вәрман хушәләхән ертүсинче ёсленә.

1941 сұлхи июнән 7-мёшәнче сұл ситнипе Т. Ермаков Сәнтәр сар комиссариачә урлә сар ретне тәнә. Часах Таван сәршыван Аслә вәрси те пусланнә. Стрелок, курсант, взвод командирә, рота командирән сүмә Трофим Ермаков 1941 сұлхи декабрьтен пусласа 1944 сұлхи январьчен Калинин фронтәнче сапәснә. Каярах командир Прибалтика фронтәнче сар ёсән пәлүлөхне катартнә.

Вәрсә хирәнче Т. Ермаков таватә хутчен

суранланнә, вәл шутра икә хутчен йывәр аманнә. 1944 сұлхи мартән 22-мёшәнче вара Тукумс хули сывәхәнчи пәр хаяр сапәсура ташман пульли унән кәлетки витәр тухнә, контузи пулнә. Сак сапәсура шыраса тупнә та аңа пысәк награда – сүлерех асәннә орден.

Аслә Сәнтәрәвә вәл чикә леш енче кәтсе илнә. Вәрсә пәтнә сұлхине вәл Румынипе Болгаринче сар тивёснә пурнәсланә пулнә. Сывләх хавшанине пула Львов обласән МВД управлени ертүсин 1946 сұлхи июнән 6-мёшәнчи 0218 номерлө хушәвөпе июлән 1-мёшәнчен пусласа Трофим Ермакова саппаса кәларнә. Мирлө пурнәса пикенсен вәрман хушәләхәнче тата ытти ёсрә тәрәшнә. 1952 сұлхине 1919 сұлта сұралнә Мария Соколовәпа сөмье савәрнә.

«Смерш» оперуполномоченнайё сәнтәрәвә сывхартнә

Ял хушәләх институтчән ассистенчә Александр Волков (сән үкерчөкре) Таван сәршыван Аслә вәрсине 1941 сұлхи декабрән 18-мёшәнче тухса кайнә. Малтанах аңа танксемпе сапәсакан батарейән 3 мотострелковай бригадән сар комиссарә пулма шаннә. Малтанхи сапәсусенчен пәринче аманнә пирки сиплевре пулма тивнә. 1942 сұлхи октябрь – ноябрь уйәхёсенче Мускав сар округән НКВД-ән уйрәм ёсән управленийән семинарәнче пулса асталәхпа пәлөвә үстернә. Савән хысқан пәр сұл хушши Мускав хулинче оперуполномоченнайра тәрәшнә.

1943 сұлхи апрель – 1944 сұлхи апрель уйәхёсенче «Смерш» контрразведка уйрәмән оперуполномоченнайё Александр Волков кәткәс операцисене хутшәннә. СССР МГБ 1944 сұлхи декабрән 15-мёшәнчи 2033 номерлө хушәвөпе Александра

аслә лейтенант званийё панә. Вәл Хёвел тухәс, Брянск фронтёсенче сапәснә. 1946 сұлхи октябрь уйәхёнче Патшаләх хәруш-сәрләх министерствин оперуполномоченнайё таван тәрәхә таврәннә.

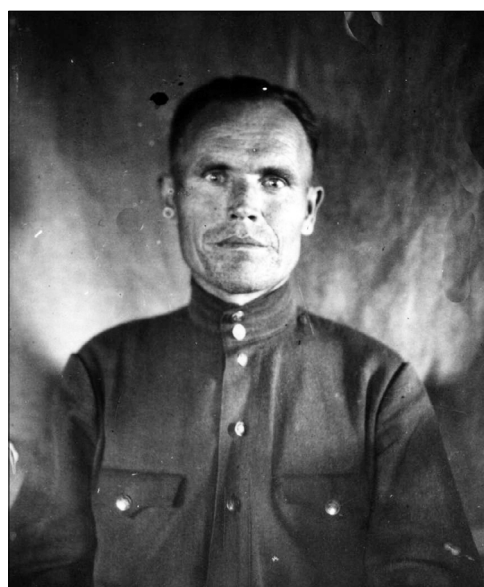
Александр Волков 1910 сұлхи августән 2-мёшәнче Сурлатәринче сұралнә. Вәл вәхәтпа илес пулсан, сөмье начар пурәнман, вәтаммисен шутәнче пулнә. Печөк Саша амәшёнчен ытла та ир тәләхә юлнә, ун чухне вәл пәр сұлта кәна пулнә. Инкек пәччен сүремест теҗсә халәхра, аслә пиччөшә Сергей Граждан вәрсинче 1918 сұлта пусне хунә. Тепәр икә сұлтан ашшә те сұт тәнчерен уйрәлнә. Сапла ачан сывәх сүннисем пәрин хысқан тепри пурнәсран уйрәлса пынә.

Алла пулин те, йывәрләхә пәхмасәр, Саша пурнәс сүлө сине тәма тәрәшнә. 1932 сұлта вәл кооператив техникумән 2-мёш курсне пәтернә кәна-ха, анчах сал-

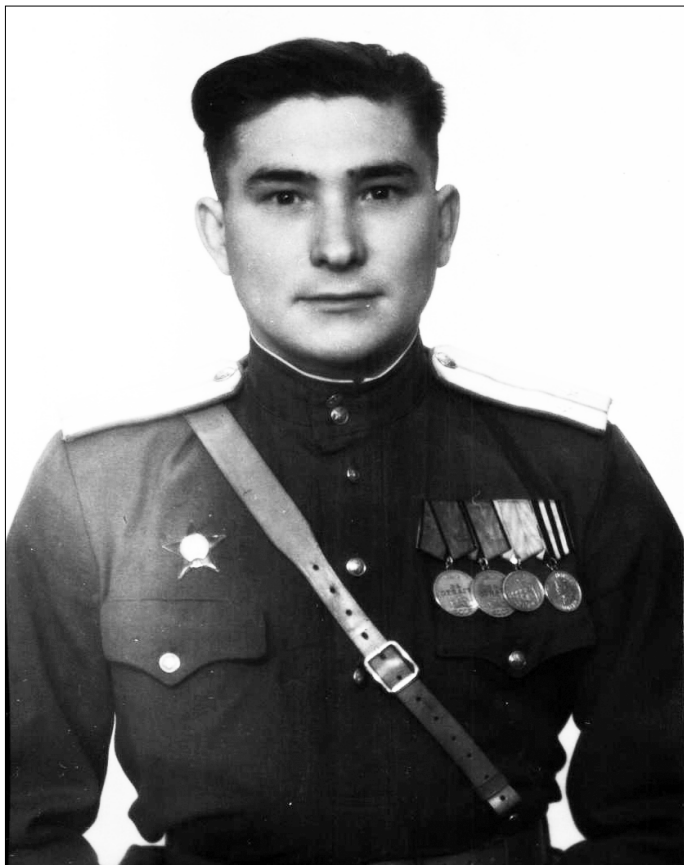
така каяссинчен те пәрәнса юлман. Майән 20-мёшәнче Етәрнери сар комиссариачә урлә сар ретне тәнә.

Таван сәршыва хутелесе таврәннә хысқан ял хушәләх институтәнче агроном профессине алла илнә. Тепәр икә сұлтан вәл К. Тимирязев ячәллә ял хушәләх академинче агропедагогика уйрәмәнчен вөрәнсе тухнә. Вәрсә хысқан та пәлү илессине малалла тәснә. 1953 сұлта Ленинградри зоологипе фитопатологи институтәнче пәлү илессине вәсленә, аслә квалификацияллә агроном энтомолог-фитопатолог пулса тухнә. Пур енлө пултарулла Александр ёс ёмөрне ял хушәләхөпе сыхәнтарнә, вәрләх инспекцийән ертүсинче, ял хушәләх управленийән пай пусләхәнче тата ытти ёсрә тәрәшнә. Мәшәрә Васса Филипповна та унпа пәр сұлхискер, ял хушәләхәнче тимленә, зоотехник пулнә.

Р. МАКАРОВА.

Хёрлө Сәлтәр орденне тивёснә

Сән үкерчөкри Аггей Еропанов лейтенант Таван сәршыван Аслә вәрсине хутшәннә. Фронтра хәюләхпа паттәрләх катартнәшән аңа Хёрлө Сәлтәр орденөпе тата виҗе медальпе чысланә. Сыхәнәвән линейлә батальонән 483 уйрәмән взвод командирә Аггей Еропанов малтан Воронеж фронтәнче сапәснә, хысқан Аслә Сәнтәрәвә сывхартассишән Сталинград, Калинин, Прибалтика фронтёсене ситнә.

А. Еропанов Хачәк ял Советне кәрекен Малтикас яләнче 1922 сұлхи декабрән 27-мёшәнче сұралнә. 1940 сұлхине вәл 10 класлә пәлү илсе тухнә та сийәнчех Мән Сәнтәрти МТС-ра ёслеме тытәннә, анчах та уншән унти ёс нумайләхә пулман.

Сұл ситнипе Аггей 1940 сұлхи сентябрән 26-мёшәнче Сәнтәр сар комиссариачә урлә сар ретне тәнә. Чаваш салтакә чи малтанах Харьковри сар округән 626 стрелок полкне лекнә. Тепәр сұлхине аңа Киеври М. Калинин ячәллә сыхәнү сар училищине вөрәнме янә. Училищөрен вәл лейтенант званийөпе сар ёснә хатәр пулса тухнә. Архивра сар училищин сар комиссариачә, батальон комиссарә Ивакин 1941 сұлта алә пусса сирәпплетнә аттестаци докуменчә упранатъ, унта Аггей Еропанов тәрәшуләхне, ситёнөвнә, пултаруләхне пысәка хурса хакласа сырнә.

Аслә Сәнтәрәвә 131 сыхәнү батальонән 23 гварди стрелок корпусән командирән сүмә Аггей Еропанов Прибалтика сар округәнчә кәтсе илнә. Унән сарти пултаруләхне, хәюләхөпе тәрәшуләхне архивра упранакан ытти документ та сирәпплетет. Унта вәл еплерех хастар сын пулни курәнәт. Гварди лейтенанчә сар ёсәнчен 1947 сұлхи апрелән 20-мёшәнче кәна уйрәлнә, саппаса тухнә.

Таван тәрәхә таврәнсан вәл чылай вәхәт Мән Сәнтәр райоптребсоюзән сутушинче, хатәрлев пунктәнче, «Прогресс» промартельте тата ытти ёсрә тәрәшнә. А. Еропанов 1928 сұлта сұралнә Марфәпа сөмье савәрнә.

Сәнтәрү кунә

(Юрә)

**Вырасларан
Тамара ВЕРЕНДЕЕВА кұсарнә.**

Сәнтәрү, эс инсөтөччә чәннипех,
Кәвайтри кәвар кәшт тәлкөшнә пекех.
Вут-хәм витәр тиврә талпәнса утма,
Сак куна эпир пултарнә сывхартма.

Кунран-кун сәршыв туптанә хөс-пәшал,
Сывәрман, сапах та тупәннә вай-хал.
Кунән-сәрән түсөм ситнә сапәсма,
Сак куна эпир пултарнә сывхартма.

Кәтсе ил, анне, пире – чөррисене,
Чупса тухөччөс пурте сөрем сине.
Ирөке кәларнә сұр Европәна,
Сак куна эпир пултарнә сывхартма.

Хушса юрламалли:

Сәнтәрү уявө –
Савәнәт-сөке чун.
Ку мәнаслә,
Сунәк тивнә сүтә кун.
Куш шывланнә,
Сүс шуралнә аслә кун.
Сәнтәрүшән!
Сәнтәрүшән!
Сәнтәрүшән!

Проект Чәваш Республикин Цифра аталанәвөпе информации политикин тата массәллә коммуникацисен министрствин пуләннипе пурнәсханатъ.